I

Den 24. maj 1863, en søndag, kom min onkel, professor Lidenbrock, farende hjem til sit lille hus i Königstrasse nummer 19, en af de ældste gader i Hamborgs gamle bydel.

Tjenestepigen Marthe må have troet at hun var frygteligt sent på den, for middagen var knap nok begyndt at simre på komfuret ude i køkkenet.

»Godt,« tænkte jeg. »Hvis min onkel er sulten — og han er det mest utålmodige menneske på jorden — så kommer han til at råbe, som om der er sket en katastrofe.«

»Allerede, hr. Lidenbrock!« udbrød Marthe forbløffet mens hun åbnede døren til spisestuen på klem.

»Ja, Marthe. Men middagen har al mulig ret til ikke at være færdig, for klokken er ikke to endnu. Sankt Michael har lige slået halv.«

»Hvorfor kommer hr. Lidenbrock så hjem?«

»Det fortæller han os nok selv.«

»Der er han! Jeg smutter. Hr. Axel, De må få ham til at høre efter.«

Og Marthe forsvandt tilbage til sit køkken.

Jeg blev alene. Men at få den mest hidsige af alle professorer til at lytte til fornuft — det var ikke ligefrem noget min lidt forsigtige natur var skabt til. Derfor gjorde jeg mig klar til stille at liste op på mit lille værelse ovenpå da gadedøren skreg i hængslerne. Tunge skridt fik trætrappen til at knage, og husets

herre kom gennem spisestuen og styrtede direkte ind i sit arbejdsværelse.

Men på den korte tur nåede han at kaste sin stok med det nøddeknækkerformede håndtag i et hjørne, sin brede, lodne hat på bordet og råbe disse rungende ord efter sin nevø:

»Axel, kom med mig!«

Jeg havde ikke engang nået at røre mig før professoren allerede råbte med en skarp tone af utålmodighed:

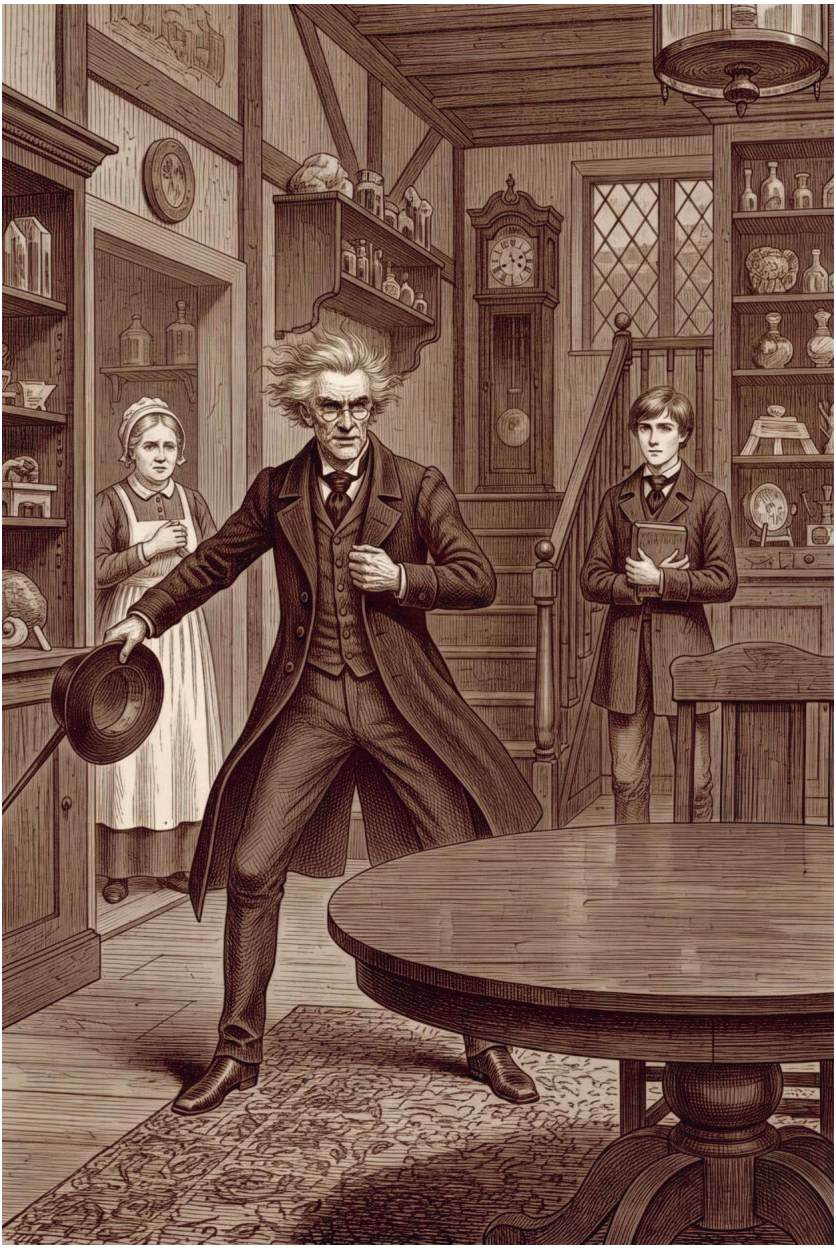
»Nå! Er du her ikke endnu?«

Jeg fór ind i min frygtindgydende mesters arbejdsværelse.

Otto Lidenbrock var ikke et ondt menneske, det indrømmer jeg gerne. Men hvis der ikke skete noget meget usandsynligt, ville han ende sine dage som en temmelig voldsom særling.

Han var professor på Johannaeum-gymnasiet og underviste i mineralogi. I løbet af en time blev han næsten altid vred én eller to gange. Ikke fordi han gik så højt op i om eleverne mødte flittigt op, hvor godt de hørte efter, eller om de senere klarede sig godt. Den slags detaljer bekymrede ham ikke meget. Han underviste »subjektivt«, som man siger i tysk filosofi: for sin egen skyld, ikke for andres. Han var en egoistisk videnskabsmand, en brønd fuld af viden, hvor hejseværket knirkede, hver gang man prøvede at hente noget op. Kort sagt: Han var nærig med sin viden.

Der findes nogle professorer af den slags i Tyskland.

Min onkel havde desværre ikke særlig let ved at udtale ord, i hvert fald ikke når han talte offentligt, og det er en ret uheldig fejl hos en taler. Når han holdt forelæsning på Johannaeum, gik han tit pludselig i stå. Han kæmpede med et genstridigt ord der nægtede at glide ud mellem læberne. Det var et af den slags ord der stritter imod, svulmer op og til sidst kommer ud i en meget uvidenskabelig form som et bandeord. Og så blev han rasende.

I mineralogien findes der mange navne der er halvt græske og halvt latinske, og som er svære at udtale. Det er hårde, kantede ord der kunne flå læberne op på en digter. Jeg vil ikke tale dårligt om den videnskab. Slet ikke. Men når man står over for rhomboedriske krystalliseringer, retinasfalt-harpikser, gehlenitter, tangasitter, blymolybdater, manganwolframater og zirkontitanater, så kan selv den mest smidige tunge godt snuble.

I byen kendte man selvfølgelig min onkels lille, undskyldelige svaghed. Folk udnyttede den. De ventede på at han skulle sige noget svært, og når han så blev rasende, lo de. Det var ikke særlig pænt gjort, selv ikke for tyskere. Der var derfor altid mange tilhørere til Lidenbrocks forelæsninger, men hvor mange af dem kom egentlig mest for at more sig over professorens voldsomme raseriudbrud?

Hvordan det end var, så kan jeg ikke sige det tydeligt nok: Min onkel var en ægte videnskabsmand. Ganske vist kom han nogle gange til at knuse sine prøver fordi han undersøgte

dem for hårdhændet, men han havde både geologens geni og mineralogistens skarpe blik. Med sin hammer, sin stålspids, sin magnetnål, sit blæserør og sin flaske salpetersyre var han virkelig dygtig. Ud fra brudfladen, udseendet, hårdheden, smelteevnen, lyden, lugten og smagen af et hvilket som helst mineral kunne han uden tøven placere det blandt de seks hundrede arter videnskaben dengang kendte.

Derfor blev navnet Lidenbrock nævnt med respekt på lærde skoler og i nationale selskaber. Herrerne Humphry Davy, de Humboldt samt kaptajnerne Franklin og Sabine sørgede alle for at besøge ham når de kom gennem Hamborg. Herrerne Becquerel, Ebelmen, Brewster, Dumas og Milne-Edwards kunne godt lide at spørge ham til råds om de mest spændende spørgsmål inden for kemien. Den videnskab skyldte ham flere fine opdagelser, og i 1853 udkom der i Leipzig en *Afhandling om transcendental krystallografi* af professor Otto Lidenbrock, et stort bind i folioformat med illustrationstavler, som dog aldrig kom til at give overskud.

Dertil kom at min onkel var bestyrer for mineralmuseet hos hr. Struve, Ruslands ambassadør. Det var en kostbar samling, berømt i hele Europa.

Sådan var altså den person der kaldte på mig med så stor utålmodighed. Forestil jer en høj, mager mand med et helbred som jern og et lyst, næsten ungdommeligt hår der fik ham til at se mindst ti år yngre ud end sine halvtreds. Hans store øjne rullede hele tiden bag nogle enorme briller.

Hans næse var lang og tynd og lignede et skarpt knivsblad. Ondskabsfulde mennesker påstod endda at den var magnetisk og tiltrak jernfilspåner. Det var ren bagvaskelse. Den tiltrak kun tobak — men til gengæld i store mængder, hvis jeg skal være ærlig.

Når jeg tilføjer at min onkel tog næsten en meter lange, helt regelmæssige skridt, og at han gik med knyttede næver som et tydeligt tegn på sit heftige temperament, så kender man ham godt nok til ikke ligefrem at længes efter hans selskab.

Han boede i sit lille hus i Königstrasse, et hus der var halvt af træ og halvt af mursten med en takket gavl. Det lå ud til en af de snoede kanaler der krydser hinanden midt i Hamborgs ældste kvarter, som branden i 1842 heldigvis havde skånet.

Det gamle hus hældede ganske vist en smule og skød maven ud mod de forbipasserende. Taget sad skævt på det som en kasket trukket ned over det ene øre. Linjerne var ikke ligefrem lige, men alt i alt holdt huset sig godt oprejst. Det skyldtes et gammelt elmetræ der sad solidt fast i facaden og om foråret skød sine blomstrende knopper frem gennem vinduernes blyindfattede ruder.

Min onkel var faktisk ret rig af en tysk professor at være. Huset var helt og holdent hans, både selve bygningen og alt det, der var i den. I huset boede også hans guddatter Graüben, en syttenårig ung pige fra Vierland-egnen lidt uden for Hamborg, tjenestepigen Marthe og jeg.

Da jeg både var hans nevø og forældreløs, blev jeg hans assistent ved forsøgene.

Jeg indrømmer gerne at jeg kastede mig over de geologiske videnskaber med stor appetit. Jeg havde mineralogblod i årerne, og jeg kedede mig aldrig i selskab med mine dyrebare sten.

Alt i alt kunne man leve lykkeligt i det lille hus i Königstrasse selv om ejeren var så utålmodig. For selv om han greb tingene lidt brutalt an, holdt han ikke mindre af mig af den grund. Men den mand forstod ikke at vente. Han havde mere travlt end naturen selv.

Når han i april havde plantet blomster i krukkerne i sin stue, gik han hver eneste morgen hen og trak i bladene for at få planterne til at vokse hurtigere.

Med sådan en særling var der kun én ting at gøre: at adlyde. Derfor styrtede jeg ind i hans arbejdsværelse.